

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

-

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

Pyrkimys markkinakartoitusten lisäämiseen on yleisellä tasolla hyvä tavoite - markkinatuntemus ja aktiivinen vuoropuhelu tarjoajien ja hankintayksiköiden välillä lisää kiinnostusta hankintoihin, madaltaa kynnystä osallistua julkisiin hankintoihin ja tuo toisen osapuolen näkökulmat tutummaksi. Resurssien puolesta tämä varmasti tuottaa haastetta hankintayksiköissä, joskin toisaalta saattaa keventää sopimusneuvottelua ja parantaa kilpailutuksen lopputulosta useassa hankinnassa oleellisesti. Asia joka kuitenkin on ehdottomasti huomioitava, on jatkuvasti lisääntyvä ulkopuolisten asiantuntijoiden käyttö; markkinaa jatkuvasti seuraavan ja sen läpikotaisin tuntevan konsultin käyttö on jo markkinakartoitusehdon täyttämistä, eikä ns. ylimääräisellä kyselykierroksella tällaisessa tapauksessa tule rasittaa paitsi hankintayksikköä, myöskään tarjoajia (jotka eivät saa korvausta käyttämästään työajasta).

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

-

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

-

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

-

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

-

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

-

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

-

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

-

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

-

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

-

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

-

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

-

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

Tarkastus itsessään tuskin lisää merkittävästi hallinnollista taakkaa, mutta toki tarjoajapuolella tämä voi aiheuttaa vaivaa rikosrekisteriotteiden tilaamisen mahdollistavien sisäisten valtuutusten hankkimisen ja asian sisäisen esittelyn/läpikäynnin merkeissä siihen liittyen. Rikosrekisteriotteiden hankintaprosessi voi joissain tapauksissa merkittävästi viivästyttää hankinnan loppuunsaattamista, eikä ole esim. ulkomaalaisia henkilöitä koskiessaan yksiselitteinen, eikä ehkä vertailukelpoinen.

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

Muut huomiot

Uudelleenkilpailutusvelvoite yhden tarjouksen tapauksissa lienee hankala monilla aloilla. Tällaisia tapauksia voidaan toki yrittää välttää tekemällä tarjouspyynnöistä rakenteeltaan mahdollisimman kevyitä, selkeitä ja näin mahdollisimman vähän työaikaa vieviä, mutta aina näistäkään ei ole apua. Tarjous voi olla hyvä, vaikka se on ainoa. Hankintayksikön oman arvioinnin ja ammattitaidon varaan on laskettava se, onko tarjouspyyntö määritelty tarkoituksenmukaisesti hankintaan nähden, ovatko tarjoajille asetetut vaatimukset suhteessa hankintaan ja toimialan tasoon ja tarjouspyyntö tehty sellaisena ajankohtana, että tarjouksia todennäköisesti saadaan (ei esim. kesäloma-aikaan). Jos nämä katsotaan olevan kunnossa, ei uuteen kierrokseen saisi "pakottaa". Hankintayksikkö toki voi siihen omalla harkinnallaan päätyä, jos arvioi tuloksen paranevan joillain muutoksilla ja uudella yrityksellä.

Ehdotus siitä, että uuden kilpailutuksen voisi välttää hyvin suunnitellulla ja dokumentoidulla markkinakartoituksella on hyvä ja kannatettava.

